SPISY ADOLFA HEYDUKA

XXXIX.

NA VLNÁCH

SPISY

ADOLFA HEYDUKA

XXXIX.

NA VLNÁCH.

ČTVRTÉ VYDÁNÍ.

V PRAZE 1918.
NAKLADATELSTVÍ J. OTTO.

ADOLF HEYDUK:

NA VLNÁCH.

ROMÁN V PÍSNÍCH.

ČTVRTÉ VYDÁNÍ.

V PRAZE 1918.
NAKLADATELSTVÍ J. OTTO.

Tiskem »UNIE« v Praze.

BRATRU

BEDŘICHOVI

PAMÁTKOU

NÁVŠTĚVY KAVKAZSKÉ.

DŮM POLESNÉHO.

Dům polesného skryt byl v lese
a sotva střechou zíral ven,
leč v čas, když louka květy nese,
zněl ptačím zpěvem celý den;
však nejen z jara, zvučelť také,
když přišel smutný zimní chlad;
tu pělo děvče hvězdozraké,
až ozýval se hvozd i sad.

Rád polesný měl děvče hodné,
jež na srdce mu vložil druh,
když cesty žití zlé a svodné
jej vedly v jiných vlastí ruch;
tam našed klid list poslal z dáli:
„Mám domov, zle však strádám zas,
než k nebeskému půjdu králi,
mé dítě vyprav na Kavkaz.

Kaž sprovodit mou Evu k moři,
a další cesty vhodný plán
ať zcela podle svého stvoří
můj přítel, lodi kapitán.
Bůh zaplať všecku Tvoji péči,
já vděčným budu po sám rov . . .
leč více díků mám než řečí
a více lásky nežli slov!“

A polesný vzal pušku k pleci
a smuten byl a nemluvil,
tak jaly ho ty divné věci,
tak dívčin pobyt drah mu byl:
leč přítel kynul; bez odkladu
děl: „Staniž se, jak osud chtěl —“
a volal paní na poradu:
„Jak s Evkou, již tak rád jsem měl?

Raď přece, koho poslat máme,
tys vetcha již, já nejsem mlád;
snad syna průvodcem jí dáme —
vždy měl ji jako sestru rád,
ba zdá se mi, že více mnohem,
a děvče hocha rovněž tak —
ať zprovodí ji s Pánembohem . . .“
A tvář mu zakryl žalu mrak.

Kde Ivan však, kde Eva jesti?
Šli s listem přítelovým ven,
tam u kříže jsou na rozcestí,
jejž věkovitý skrývá klen;
vždyť přemnoho si mají říci,
než rozloučí se . . . „Tož je nech!“
A měli zvlhlou zřítelnici
a na rtech zachvíval se vzdech.

LIST OTCŮV.

Mé dítě zlaté, spěš, ó spěš,
vždyť po tobě má ňadra touží,
jak po vlaštovce chrámku věž,
když metá klas a den se dlouží!

A srdce mé jest jako zvon,
jenž s oné vížky jitrem zvučí,
a každý jeho svah a tón
mne, starce, znova modlit učí.

Jak milá jsi, již z dálky zřím,
a duše má tě vroucně líbá,
tvůj pohled milý, vím, ach vím,
mé strasti všecky ukolíbá.

Já přes to moře, spousty hor
již ve své náručí tě vinu
a líbám čelo tvé a zor,
a strachem o tebe zas hynu.

Zde vstříc ti pučí každý keř
a Kubáň smeká turban z mraků,
já narodím se teprv, věř,
až utonu v tvém drahém zraku.

Ó, pospěš, abych šťasten byl,
až na srdce mně vložíš hlavu;
já útulek ti připravil
dne půli sotva od přístavu.

Ó, pospěš, utlum vzdech a ston
Až noha tvoje přes práh kročí,
a zhlédnu tě, jak Simeon
rád zamhouřím pak staré oči.

Ó, pospěš, dítě! Povždy víc
má duše o tebe se leká,
sta mil ti poletuje vstříc;
má hruď se chví a náruč čeká!

U KŘÍŽE.

Klen kde pučí svěží silou,
stojí v lese kříž,
zanesli tam milý s milou
ňader stesk a tíž.

Přivíjeli mladé hrudi,
přivíjeli ret,
oči jich, jak když se budí
v ranní rose květ.

Zachvěla se ruka v ruce,
slova na ústech:
„Spolu budem v štěstí, v muce,
v žití dobách všech.

Již nás hory nerozdělí,
ani moře ruch;
ty, kteří se rádi měli,
jistě spojí Bůh.“

A my jsme se rádi měli
jako s květem květ,
nadarmo nás cesty dělí
v různý kraj a svět.

Najdeme se v žalu době,
k sobě vstříc co den
ponesou se duše obě,
prchne vzdech a sten.

Vyhledám tě, zlatá duše,
přijdu brzy, věz,
dřív než v poli plané hruše
květ pokryje mez.

Pás si upnu kolem boku,
v ruce vezmu hůl,
pevný v mysli, pevný v kroku
projdu světa půl.

Projdu půli, projdu celý,
niv i pustin směs,
nech by nohy krvácely,
bych ti v náruč kles.

Přejdu moře, přejdu řeky,
šerých hvozdů stín,
až dám hlavu na tvůj měkký,
konejšivý klín.“

PÍSEŇ EVINA.

Když stráně hruď se nejvíc pyšní
a nejvíc prozpěvuje pták
a nejvíc květů prší s višní
a nejvíc hoří planý mák;
když nejvýš zřít lze do blankytu
a nejvíc mladá voní chvůj,
když nejvíc jasu kol a třpytu,
mám opustit tě, milý můj?

Proč z krajů těch jít bez otázky
mne v dálku nutí žití spor,
kde pohádka spí naší lásky,
jak píseň drozda v hrudi hor —
proč bez potěchy musím mříti,
jak planá jabloň na ladech,
když rudý blesk jí ňadra nítí,
a větve láme bouře vzdech?

Kde lék tvých polibků mi bude,
jak za krásnějších ondy dnův,
jež oblétaly rty mé rudé
jak svěží květ roj motýlův?
Ach, jarem dýší tvoje ústa
a celé nebe, celá zem,
co snů mi kvítím v duši vzrůstá,
vše barví se jich červánkem.

Mou duši od večera k svitu
šel bledých strastí celý věk,
ó, přej mi náhradou těch citů
svých slunných očí paprslek;
v tvém oku klíčí moje štěstí
jak na výsluní zvonků květ,
jak čarné růže ratolesti,
jež zastiňují celý svět!

PÍSEŇ IVANOVA.

Ten prstýnek zlatý
na památku měj,
na blankytné stužce
na šíji ho dej,
na tu bílou šíji,
by jí zdobou vláď,
na památku věčnou,
jak jsem tě měl rád!

Za to dej mi darem
kroužek vlasů svých,
jež ti k patám proudí
v zlatých peřejích;
obroučkou tou drahou
chci své srdce spít,
kdyby se mi žalem
chtělo rozskočit!

PTÁK ZPÍVÁ.

V starém klenu zpívá ptáče,
až se peří na hrdélku třese:
Proč združené srdce vaše pláče?
zpívejte a radujte se;
rtíky blíž,
co je časem uneseno,
nevrátí se nikdy již!

Divná láska, milý brachu,
loučit-li se musí s milým milá!
Můž-li poupě rozkvétati v nachu,
vichru-li je ulomila
křídel tíž?
Co je bouří ulomeno,
nerozkvétá nikdy již!

Šveholíš-li písně zvučné,
jestřáb-li ti spárem družku lapí
a krev její teplá kvítí lučné
místo rosných kapek skrápí?
Zdali víš?
Co je v srdce postřeleno,
nezhojí se nikdy již!

PROVOD.

„Vstává na východě z červánků den šerý;
vyprovoď mne, milý, za vrch devaterý,
za vrch devaterý, desaterou nivu,
jinak nenajdeš mne druhé ráno živu.
zkamení mi srdce, hlava ohněm shoří,
vyprovoď, můj milý, vyprovoď mne k moři!“

„Potěšení moje, po radosti veta!
Vyprovodím já tě za pět dílů světa,
za pět dílů světa, za tři moře dlouhá,
vždyť jsi moje štěstí, naděje i touha:
ale až se vrátím domů do údolí,
zahynu tu jistě, jak mne srdce bolí.“

„Nebolí milého, jako bolí milou,
jako by je řezal rozžhavenou pilou,
jako by je štěpil ocelovým klínem,
jako by leželo pod tím pražským Týnem,
jehož zvony všecky smutné písně zvoní,
až se hlava kloní a zrak slzy roní.“

„Nebolí tak milou, milého jak bolí;
jako by mně v oči naházeli soli,
ostré soli v oči, v srdce kusy skály,
tak mne bolest hněte, tak mne lítost pálí,
vždyť svět mého štěstí hroutí se a boří —
všecko potěšení odchází mi k moři!“

S BOHEM.

Za svítání po průhoně
nutí vozka mladé koně
v ručí skok a v ručí let;
ve vozíku na sedadle,
milá jako kvítí zvadlé,
milý jako zvadlá snět.

Nad krajem se rozednívá,
milá k lesu zpět se dívá,
kolem všude černý mrak;
psa, jenž obskakuje kola,
marně lesní domů volá,
štěká, nechce nikterak.

Milá, rosy plné oči,
bílým šátkem k lesu točí,
srdce samý žal a ston;
přes paseky, nivy, luka,
dojemně, že srdce puká,
jitřní píseň zpívá zvon.

„Vy, v té vísky domku mnohém,
buďte tady s Pánembohem!
svého srdce těžkých ztrát
neoželím do skonání;
všecko, i ten kámen strání,
líbám na stotisíckrát!

Ať mě kam chce osud žene,
k vám, vy kraje zamlžené,
aspoň ve snu přijdu zpět;
kdo pak v duši zapomíná
první lásky číše vína,
když je všecko zář a květ?!“

CESTA CIZINOU.

Ivan:

„Co pak ti schází?
jedlové mlází?
lipové proutí?
Rci, co tě rmoutí.“

Eva:

„Všecko mi schází —
v srdci to zebe —
proutí i mlází,
země i nebe;
řeky i zdroje,
luhy i lesy;

Jaké to kraje?
Bože, buď s námi!
Bez srnů háje,
bez lidí chrámy;

bez vody prahy,
bez ptactva chlomky,
bez keřů svahy,
bez dětí domky!

Bez ladu města,
bez klidu vesky,
bez stromů cesta,
bez kvítí stezky;
bez setí pole,
bez chleba chýžky,
bez zpěvu hole,
bez zvonů vížky!

U nás sad květný
za každou chatou,
zde topol letný
s hlavou již sťatou;
u nás tam voní
bez s hnízdem v klínu,
zde se jen sloní
žlutý květ blínu.

U nás se lípy
na návsi šíří,
zde bodlák chlípí,
Květ plný chmýří;

čím dál tím více
roste zde mlha —
oko i líce
stále mi zvlhá! . . .

Domek mi schází
v jedlovém mlází —
ach, jak mě rmoutí,
že musím plouti!“

LOĎ.

Jak půvabně je vyzdobena
na dálnou cestu nová loď;
hle, každé lano, každá plena
zdá volati se: Již se broď!
Ven zajeď v moře smělým čelem,
čím odpor tobě kotvový?
Zda zmůže tě kdo v světě celém?
Leč vlny dí: „Kdo ví, kdo ví!"

Kdo ví? Snad vy jen, vlny vzdorné,
jež šplounáte vždy svou? Již dost!
Zda zřela nitro divotvorné
té lodi vaše ješitnost?
Zda znáte sílu mocných boků
a nádní pancéř kovový,
tu bystrost v střelce, jejím oku,
ta křídla kol . . . „Kdo ví, kdo ví!"

Nač pochybnosti, babky siné?
Již vizte, jaký štíhlý trup!
Pás oceli se kolem vine,
a stožár? Toť severní dub,
jenž viděl boje polobohů;
hle ráhna, plachty, lanoví
a supot námořního rohu
vše přemohou . . . „Kdo ví, kdo ví!“

Vždy stejně! Proč pak závidíte
té lodi ladných vnad a krás,
proč vždy to temné „kdo ví“ díte,
proč plvá na ni každá z vás?
Vždyť nevěsta to, plná vděku,
jež k oltáři se hotoví,
jí kyne život mnoha věků
a radosti . . . „Kdo ví, kdo ví!“

Již mlčte, Pontu divé dcery!
Proč odmlouváte ze všech stran?
Má člověk plouti bez důvěry
v ten život: kalný oceán?
On zvítězí! . . . Ať co chce praví
pán tvorstva, vždy mu odpoví
vln potměšilých siné davy
své záhadné: „Kdo ví, kdo ví!“

VÍTÁNÍ KAPITÁNOVO.

Vítám tě, vítám, dcero přítelova!
Jsem, jehož žádal otec tvůj,
budu ti vůdcem, důvěřuj v má slova,
v upřímné srdce důvěřuj!

Vítám tě, vítám, svěřeničko milá!
Však jaká žalost cloní zor,
proč že jsi zbledla jako v luně víla,
jak odur v stínu našich hor?

Vítám tě, drahá . . .! Zda tě moře leká?
Nedbej, mé lodi již se svěř!
Za sinou vodou otec dítě čeká:
drahý můj přítel milou dceř.

Či-li ti více hochova tvář mladá,
než kmeta líce plno ryh,
na něž žal těžký dnem i nocí padá
z myšlenek mračen ponurých?

Jde-li ti záchvěv milanovy hrudi
nad ňader oteckých zlý vzruch,
víc-li ti celot, který vášeň budí,
než vroucí prosba: Chraň jí Bůh!?

Vzchop se již, zanech hravých lásky želů!
Těšilť se otec na ten čas,
sivou až hlavu k tvému skloní čelu,
blažen až zlíbá dítě zas.

Utiš se, zanech duše drobných strastí,
vše, co tě kruší, v moře hoď!
V krátké snad době přiveze ti z vlasti
milého v náruč moje loď.

Pojedem' k otci, pěkný vítr věje,
ó, kterak šťasten bude druh!
Vždyť mu ze žití úmorného reje
zbyli jen přítel, ty a Bůh!

Obsluhu tvoji lodníkovi svěřím,
vykonáť vše, co povelíš —
Sašo! Sem pospěš, nejvíce ti věřím,
provázet děvu ty jen smíš!"

A smědý jonák dívčině se kloní.
„Ten je tvým sluhou, drahá, teď —
vesele zpívá, až to zvoní;
zachovat se mi, Sašo, hleď! —

Neplač již, neplač, krasavice milá!
Statně si, plavci, veďte dnes,
ať pluje loď jen, moje labuť bílá,
jak bych v ní vlastní spásu vez'! —

LOUČENÍ.

Zní lodní supač v rána chladu,
loď plout má k jihu od západu;
na přístavišti ruch a hluk
a na sta ramen, na sta ruk
se v čilé práci tuží,
leč dvěma z davu vzdorem muk
hruď chvěje se a úží.

Jun javorem vzrost', plný síly,
a děvče břízou, již si víly
za vábnou vyhlednuly skrýš;
zrak její hvězdná nebes říš
a kštice jako zlatá,
hle, v náruč juna zdá se spíš
to lilie být jatá.

„Ó, neplač, osudu že zloba,"
dí hoch, „nás dělí na čas oba,
že moře klade mezi nás;

zda srdce loučí jaká hráz,
či živlové v své zdůře?
Kdo v nový svět jde, tomu snáz,
kdo trvá, tomu hůře!“

„Tvé sladké, chlácholivé řeči
a sladký ret tvůj blaze léčí
a nad podušku tvá mi hruď;
nech snít mne, drahý, neprobuď! –
Kéž věčný je to spánek, —
ó, chvíle rozloučení, buď
vrch lásky radovánek!“

„Ó, ztiš se! Duši mně to zmoří,
jež nad svět celý se ti koří,
ó, vzmuž se, vzchop a vytrvej!
Těch žalů přemoz divý rej
a mysli na mne vezdy
a denně v pozdrav lásky měj
zář první noční hvězdy!“

„Jen ještě jedno obejmutí!
Má duše nevýslovně smutí,
mé ňadro plno předtuch jest;
ty neznáš bezdných moře cest
a zloby jeho kvasu,
když divých větrů zbojná lest
vln zběsilou štve chasu.“

„Ó, důvěřuj, má duše drahá,
dál anděl lásky křídly sahá,
než moře hloub a bouře týn;
on přitulí nás ve svůj klín,
a přikvitnem' zas k žití
jak květové dva na jasmín,
když Vesnin zrak se nítí."

„Slyš znova supavé to znění,
ach, již mi déle blaha není,
ty volání si nevšímáš;
tvá ruka poutá moji páž
a vine se kol pasu.
Ó, těšiteli! Slzou máš
sám obtíženou řasu."

„Ó, kéž se aspoň perly stanou
z těch slz, jež na líce mi kanou,
víc nemohu ti darem dát;
ach, jak bych sprovodil tě rád,
a třebas konec světa,
leč jinak zlobný osud vlád',
a po klidu jest veta!" —

Lid kolem nedbá mladých lidí
a každý jenom po svém slídí:
Kmet bedliv přes úzký jde most,

máť dceru provází, svůj skvost,
a kupčík bedny svoje,
a kouře mrakovitý chvost
se valí z nitra stroje.

„Pryč!“ volá dělník, „slyšte přeci!
Mám těžké břímě na svém pleci,
již stranou!“ „Dnešní ranní list,“
zas klučík křičí, „kdo chce číst?“ . . .
A děvče bledých lící
všem cestujícím prvních míst
nabízí po kytici.

Teď Saša, vzor jarého plavce,
na lodní objevil se lávce
a v prostém květináči, viz,
má v lokti chvojku, či to tis?
Však ne, co na loď nese,
toť jedlička, již vsadil kdys,
jda z domoviny, v lese.

Již kapitán tu na své stráži
a plavci pevněj' lana váží
a na palubě roste ruch:
teď družku teprv vede druh
a v posled k srdci vine.
„Nuž, sprovázej tě milý Bůh,
kéž všecko šťastně mine!“

A zase mlžný supák volá,
loď vikle se a šumí kola
a sinou vodu brázdí již —
jun šatem výš vlál, dívka níž,
a ve mdlobě se kácí —
chyt Saša v lokty drahou tíž,
a loď se v moři ztrácí. —

PÍSEŇ EVINA.

Měj se tu dobře, milý můj,
Pánbůh tě veď a opatruj,
já myslím na tě všude:
a srdce tvé-li stihne ston,
jdi na sad, pohleď na záhon:
mé srdce růžičkou tam bude.

A pojme-li tě trud a žal,
jdi do lesnatých našich skal,
kde bují sedmikráska;
tam s kyprých větví zavzní všech
ti střízlíčkem mých ňader vzdech
a linduškou má vroucí láska.

A na polích-li budeš kdes,
hleď na brázdy i svěží mez,
já slzičkou tam zkvetu;
po rosných krůpějích mě znej
a za klobouček sobě dej,
však dřív přiviň si mě k retu!

PÍSEŇ IVANOVA.

Unikáš mi, ulétáš,
anděle můj bílý,
bez sluněčka úval náš
bude každou chvíli,
bez zpěvu a bez květu,
bez úsměvu nebe;
duch můj v stálém záletu
krouží kolem tebe.

K moři, k srázům horských stěn,
kam tvá noha vkročí,
budou hledět každý den
toužebně mé oči;
bez tebe až mukou zlou
v lese na mech klesnu,
přijď a k srdci ruku svou
dej mi aspoň ve snu!

A jak motýl měňavý
nad zbujené setí,
černých sosen nad hlavy
vzdech můj k tobě vzletí;
co mu bouře, co mu mrak
honící se světem?
Nebem mu tvůj hvězdný zrak,
ret tvůj čarným květem.

SAŠA.

Po zdobené rudou vlajkou lodi
mladý lodník jako ve snu chodí,
mlčí, dumá, v širou zírá dál;
co jej ulekalo, co jej tísní?
Dříve pln byl hovoru a písní,
hvízdal si a těšil se a smál.

Divno, věru! Co jej rmoutí asi?
Nedbá žertů dovádivé chasy,
zcela jiný teď, než dříve byl!
Proč as, proč? Stál večer u zábradlí,
v tom dvě hvězdy do srdce mu padly
z dívčích očí. Hyne od těch chvil.

PLAVČÍK V LANOVÍ ZPÍVÁ.

Vysoko nad vší chasou jsem,
ve vzduchu modravém tonu,
srdce mi bije hlaholem,
v koši svém roveň jsem zvonu;
jako zvon věže, slyšte jen,
zpívám si zvednut na stěžeň
při oblak tajemném honu.

Závodit moh' bych s tohajkou,
zlolajnou bouři než věstí;
ona má v křídlech sílu svou,
já v družné písni, svém štěstí.
Tohajka divná! Vizte jen,
mořem a bouří odkojen
umím přec u výš se vznésti.

Pěkný je stan můj, pěkný let,
velebna blankytem jízda,
v daleký, širý zírám svět
ze svého vzdušného hnízda;
jsem jak ten brávník ven a ven,
na suchý, holý vzletí kmen
a přec jen zpívá a hvízdá.

Z dálky mne vítá kyprý chlum,
z daleka niva se směje,
nad jiné blíž mám k nebesům,
odkud proud žití se leje.
Divný proud, zlatý, leč i ten,
na suchý padá-li již kmen,
marně ho křísí a hřeje.

Oblaky stranou, s cesty již,
nekazte vyhlídky oku!
Povznesen v nebes hvězdnou říš
roveň jsem ptačímu soku,
který jsa v parný letní den
ukryt kdes v bujný lesa klen,
starou si notuje sloku. —

NA PŘÍDĚ.

Plál západ, jak by tonul v zlatě,
v ně hlavu klonil snivý den; —
na přídě v bílém stála šatě,
jak rozkvetlého jara sen.

Tvář leskla se jí sněhem novým,
a jako blesků plný mrak,
kryl pod čelem se úbělovým
vil horských velký, snivý zrak.

Skráň klesla k prsům, k zemi ruka,
co srdcem táhlo, kdož to ví?
A jak když z jara růže puká,
ret zachvíval se nachový.

Leč sama bledou růží byla,
jíž v stínu kázal kvésti čas
a ve vlas bouř si ulomila,
když na vírný šla hodokvas!

PÍSEŇ LODNÍKOVA.

Ty krásná růže, co tě hlodá,
že v severu zříš nebesklon?
Dvé srdcí dělí as ta voda:
ty hyneš zde a tamo on!

Ó, doufej jen, až čas se vrátí
a vesna na luh sroní květ,
ret na rtu bude zase pláti
a srdce hřát a duše pět.

Ó, doufej, usměj se, nech snění,
či bouře ruch tě leká snad?
Zla světa pro anděla není
a koráb náš je pevný hrad.

Pluj klidně v čarné jihu kraje,
tam družky najdeš na keřích;
až zpět se vrátíš, sníh kde taje,
jih v sever změníš, sever v jih.

Pluj beze strachu, růže světlá,
zda můž' tě chvátit bouře děs?
Leč na svých křídlech by tě nesla
v říš krásy, k hvězdám -- do nebes.

EVIN STESK.

Jako na hor sivé hlavy,
na skráně mi sletěl mrak;
již se nebe nezaleskne,
duše moje stále teskne
a loď stále dál se plaví
a mně stále vlhne zrak.

Sama sedím ve přídomku,
kloním hlavu níž a níž,
dumám, čekám, neustále,
že mi jako ptáče malé
z břehu zelenavých chlomků
na okénko přiletíš.

Nepřilétáš, marně volá
stezku píseň o pomoc;
hledím v dálku, hledím k nebi,
hned to mrazí v snivé lebi,
hned div, že to nevzplápolá —
hynu, zhynu! Dobrou noc!

PŘÍBOJ.

Vinul plachty, rudl v líci
Saša temnovlasý,
viděl sličné krasavici
slzy padat s řasy;
viděl, jak se ňadra vlní
v utajené muce,
a jak žalem, hruď jenž plní,
k nebi vzpíná ruce.

Vinul, balil plachty bílé,
dokonal své dílo,
srdce kol mu téže chvíle
také žalno bylo;
hlava níž se ukláněla,
ruka srdce tiskla,
v oči jak by vlna smělá
dvě mu perly tryskla.

Svinul, sbalil; klesna v dumy
hleděl v mořské vření,
a jak vlny jdou a šumí,
šlo i jeho snění;
příboj citů zachvěl duší
při pohledu krásky;
a již roste, v ňadra buší
jarý příboj lásky!

PÍSNĚ LODNÍKOVY.

I.

Viz, racek v křídlech poraněn,
pln úzkosti k tvým nohám padá,
on nechce moři padnout v plen —
ó, nezatrať ho, vílo mladá!

Radš krásných očí sladký šíp
v ta chvějící se ňadra vbodni,
a zle-li bylo, bude líp! . . .
Já s rackem tím jsme bratří rodni.

II.

Když na tebe jen pohlédám,
tak stižen dum jsem květnou vlnou,
že rosných kapek smutku mám
a perel lásky duši plnou,

Jak hvězda prosta mračných pout,
v mém srdci tvoje krása hoří —
ach s tebou chtěl bych utonout
v tom nebeském i zemském moři!

PLAVBA.

Jak myšlenky snivou lidskou hlavu,
obletují ptáci stěžeň lodní;
od přístavu pyšně do přístavu
vyzdobený koráb dál se brodí;
vlajka šumí, šroub se hbitě točí,
marný jest mu vln kvasivý spor,
večer jest a majákové oči
bedlivě ho pozorují s hor.

Pluje volně; námořníci pějí,
topič topí jen, by nevystydlo,
lodivoda, chladný v bouřném reji,
opírá se líně o vratidlo;
vodní rýha siná v luny záři,
v ní si delfin hraje, šašek ryb,
procházku však po palubě maří
polekaná voda: „Mrtvá zib".

Jak se chvěje, když ji bouře zbije!
Leč v čas krátký klidna bude znova
a jak pták, jenž křídlem hruď jí ryje,
loď ji zbrázdí ňadra smaragdová,
jen ať vichr, tajemný duch mraků,
divou touhou nevzbudí se zas
a nepozve hejnem bouřliváků
Meluziny na svůj hodokvas!

Nepozve jí: vlažný větřík vane,
z bílých oblak budí slunce horu,
jejíž skráně, zlatem opoutané,
zjevily se první na obzoru;
a čím víc den pohodou se jasní,
tím víc rostou vzhůru do oblak,
s nimiž úžas z čarné tvorstva básní,
až se hlava skloní, zvlhne zrak.

Do kořán ať otevře se oko,
do kořán ať duše otevře se!
Nechať hledí v moře přehluboko,
nechať v blankyt nebeský se vznese,
nechať kolem krás zří na tisíce . . .
Žel, že kvítím — pro poletný spěch —
svázati jich nelze do kytice,
jež by vyléčila každý vzdech!

AJUDAK.

Několik pocestných:

„Hle, v moři skála, na ní mrak.“

Starý marinář:

„To skalní medvěd: Ajudak,
jenž zrozen první světa dobou
boj s Pontem ved', kdo silnější je z obou;
ten boj však posaváde skončen není,
nuž slyšte, povím podle zvěsti znění.

Dech jihu řekám vláhu vzal,
tu žízniv k moři pospíchal
hor medvěd obrovitý;
tři věky modré vody pil
a přece stále žízniv byl;
i vzpeřil se Pont lítý.

A volal hněviv: „Dost již, dost,
ty nezbytný jsi věru host
při štědrém hodokvase!"
Však nedbá hněvu Ajudak
a pije víc než bouřný mrak
a pije zas a zase.

Pont nemůž' dravce býti prost —
ten zvolna s horami byl srost',
a ztuhl černou hrudí —
ač rozlícen a hněvu pln,
štve na hrdlo mu kočky vln,
tím medvěd jen se nudí.

A stojí, pije drahný rok,
chce Euxin vypit, jehož mok
výš zdouvá se a peří —
a bije, tepe se všech stran —
máť Ajudak již spousty ran
od zběsilé vln sběři.

Leč nedbá medvěd; marný vzdor!
Jsa v moři opřen o plec hor
zná vodních duchů klamy
a pije stále, neumdlen
a nechce vynořiti ven
své neudolné tlamy.

Což jest mu lodí kvap a let,
co hromu blýskající tret,
jenž na pleci ho lechtá,
a bouře-li mu buší v bok,
přec nejde s místa ani krok,
jen mumlaje se chechtá.

A nevšímá si dubích čet,
jež porostly mu šedý hřbet
a nedbá dravých ptáků;
nechť křehcí chutě dál a dál,
on myslí: Medvědův jsi král,
obrovský Ajudaku!

A budeš králem na věčnost
a stát, kdes stál a z půdy vzrost'
let mžitku tisícovou;
a budeš věčnou žízeň mít,
a věčně hasit ji a pít
vod spoustu smaragdovou!

LISTY EVINY.

I.

Co v duši z vábného krás davu
mám paprsků, co květů mám,
vše, loď než prchne ze přístavu,
má duše, tobě posílám.

Však žel, jak do listu je kladu,
vím, že Ti sotva přijdu vděk:
květ nemá vůně, barvy, ladu
a bez záře je paprsek.

Vše bez života, bez lahody,
vše jinak, než to v srdci mám,
jen důkazem, že přes ty vody
i hory Tebe vzpomínám.

*

Kamo jedu, nevím ani sama,
lodník děl, že v zakouzlený svět,
z nádherných kde květů pod nohama
bez hnutí můž' rosu píti ret;
na jasan kde réva s hroznů směsí
děvčetem se k šíji mládce věsí.

Kde, zbylo-li prsti ňadrům vrchů
jenom dlaň, již pěníšník se zdvih',
jenž při zlatých dešťů vlažném sprchu
v sta se halí poupat modravých
a kde stráni kypřejší jsou prsy,
nízký odur šíří svoje trsy.

Kde se smokva dvakrát plní v roce
a kde nýrek s četou dětí svých
v jeseni se zjeví na potoce,
bílý na hrudi i perutích,
a kde tisíceré sbory kosí
po kurhanů mořích písně nosí.

Hroby jsou to dávných bohatýrů,
již tam dřímou, v ruce pádnou zbraň,
padše za svou vlast a rod a víru;
nechať dávno spuchřelá je skráň,
orlové, již zlíhli se v jich lebi,
posud na křídlech se nesou k nebi.

Jsou prý lidstva ztracené to ráje,
jehož děti, rozplašeny dnes,
žití daly za kaštanův háje,
za bystřeň, jež nemýcený les
z věkovitých dum svým ruší klusem,
pod dvouhlavým, bílým Elborusem.

Andělé kam tajnými šli svody
k ženám lidu, než je svrhl Pán,
a kde člověk, smělec bohorodý,
za trest ke skalám jest ukován,
že vzal slunce část, jímž světy planou,
oživiv jí sochu milovanou.

Jedu! Kam však, nevím; leč vím jistě,
bez Tebe že nekyne mi lék
v oněch rájů nejluznějším místě;
pustý bude otcův útulek,
kam jen nesu — stáří pro úlevu —
slznou rosu v kytce svadlých zpěvu.

Jest to hřích, leč nelze jinak přece!
Kdo mne zbaví těžkých záhad těch?
jsem jak chorá jedle na pasece,
jejíž ňadra obaluje mech;
ach mne volá — raděj tlíti v hrobě —
k otci povinnost — a láska k Tobě!

*

Nelze plouti, mlhy skryly
všecko vůkol již,
proto jsem ti blíže, milý,
nežli mníš.

Stroj, dřív hněviv neustále,
ztich', — i šroubu kvil,
jinak bychom byli dále
přes sto mil.

A já šťastna myslím sobě
přes vln lestný tok,
že mám z naší lodi k Tobě
pouze skok.

Klam to, duch však křídly tleská,
ráda tomu jsem,
že od Tebe aspoň dneska
nejedem! —

II.

Líbá měsíc, touhou sin,
vodu vánkem jatou,
každé vlně v modrý klín
hází růži zlatou;
vlny věnce pletou z nich,
růže k růži sáhá,
jako by z hvězd severních
mléčná byla dráha.

Po té dráze v širou dál
běží moje snění,
v místa, kde jsi se mnou stál
při skřivánčím pění,
když Tvých očí milá zář
v hloub mé duše sjela,
až se jak té vody tvář
zlatou září skvěla.

A v krůpějích krve všech
tajemně to vzplálo,
v žhavých růží plamenech
moje nitro stálo,
hoří posud, — divný zjev —
chvěje se a chvěje,
ani moře zhoubný hněv
již ho neuleje.

III.

Granáty kvetou po sadech,
a všecky plamen rudý:
mé srdce také v plamenech
a neví, kam a kudy.

Granáty kvetou po sadech
a vzpomínky v mé duši,
zda jejich divusladký dech
ve slunné lásky naší snech
můj milý asi tuší?

Ó, jak to kvete kolem kol,
jak skví se to a sloní,
jak zasněžen je horský dol
a každý strom i keř i stvol
blah ptačím zpěvům zvoní.

A v rodné kraje myslím zpět
a v naše temné hvozdy,
v nichž vyrůstal mé lásky svět,
kde slýchali jsme kosy pět
a bravníky a drozdy.

A myslím na ten útulek,
v němž s Tebou jsem se střetla,
v němž, že mne rád máš, jsi mi řek',
kam nestih' slunce paprsek,
a ňadra přece zkvetla.

A myslím na ten milý čas,
a z očí slzy kanou . . .
Zda, až se z dálky vrátím zas,
zrak blahem vznití se, jenž has',
a v granát rty nám vzplanou.

Granáty kvetou po sadech,
a všecky plamen rudý;
mé srdce také v plamenech
a neví, kam a kudy!

Douška.

Je s námi na korábu lodník mladý,
jenž k úsluze mi ochoten a všady,
a snědý je, ba žasnu, srdce zlaté,
jak sobě Ty a on se podobáte!

Když za dne přijíždíme do přístavu,
vždy přichází mi v ústret, kloně hlavu,
a hovoří, že přišel se mne ptáti,
zda poště lístek — pro Tebe — má dáti.

Když při korábu vážných prací není,
dlí v koši na stěžni čas všechen denní
a písně sobě zpívá polohlasem,
jak také ty jsi prozpěvoval časem.

A pokaždé, když koráb tiše pluje,
kraj pobřežní mi pěkně popisuje,
a je-li řeč mých listů místy nová,
pak mysli si, že jeho jsou to slova!

ÚSKALÍ.

Soji v moři skála mračná,
samé nosy, samé vruby,
či to lvice krvelačná
na koráby ceníc zuby?

Běda, koho noční dobou
za kořist jí bouře vrhá,
ztrnulou ho sápe zlobou,
sivými ho zuby trhá.

Nejsou-liž to ňadra hnědá
potřísněná lidským nachem,
tajemně-liž nepozvedá
spáru, vše jenž ničí vzmachem?

Dále, dále za majákem,
plachty přitužte i lano —
chraň nás, v přístav veď svým zrakem,
hvězdo mořská, nebes Panno!

LIST EVIN.

Tichou vodou zlatý měsíc plove,
klidno vše, kéž také žal se ztiší;
v hloubku srdce vkrádají se snové —
duše má Tě zase zří a slyší.

Cítím polibky Tvé na svém čele,
a má duše chvěje se i výská;
je to slza radosti i žele,
jež mi nenadále v oči tryská?

Provázím Tě v kypré stráně lesa,
pod omšené jedle mocné sněti;
zřím, jak hlava do dlaní Ti klesá
a Tvá bledá ústa slyším pěti.

Zpívej, zpívej, jest mi jako květu,
když mu ranní rosa v kalich spadla;
jen tou vláhou kouzelných Tvých retů
v žalu svém jsem dosud neuvadla.

Zpívej, piš mně do otcova domu
vše, co konáš, myslíš, zpíváš — sníš,
vím, že nemáš požalovat komu,
požaluj své milé. Piš mně, piš!

D o u š k a.

Ten prstýnek zlatý
který jsi mi dal,
do moře mi spadl,
v hloub se kolébal,
ale lodník mladý —
dřív než ke dnu slet' —
střelmo do vln skočil,
vynes' mi jej zpět.

Za to jsem mu dala —
chtěl ji památkou —
z knihy milých písní
jednu růži Tvou;
vždyť mi vynes' z hloubky
snubní prsten náš, —
pro tu zvadlou růži
snad se nehněváš?

LISTY IVANOVY.

I.

Co na moři Tvá loď se houpá,
svůj první posílám Ti list.
Než co mám psát? Krev k hlavě stoupá
a srdcem chvěje žalu svist;
jak roji včel, k nimž dlask se vloupá, ·
je hlavě, zrak se v slzách koupá —
vše padlo žalu za kořist.

Leč píšu přec! Dva stíny bledé
jsou matka s otcem, každý něm:
len horský matička-li přede,
vždy hojná slza v něm,
a tatíček si rovněž vede:
když z dýmky pouští mraky šedé,
má v hlavě myšlenkový sněm.

A já? Když čísti chci, ó běda!
je kniha pouhá liter směs
mne báseň netěší ni věda,
a v dumách ptám se: Kde jsi, kde's?
Má duše všude tebe hledá,
však nebe úlevy mi nedá,
a vzdychám jako v bouři vřes.

Co prchla jsi nám, srno mladá,
mře příroda a chladne den,
květ agátový dolů padá,
snad vadnoucí to kmene sen;
i drozd, jejž měla jsi tak ráda,
jen samé smutné písně skládá,
a, jak by vzdychal, šumí klen.

Ten štěp, jenž zdobí naše sady:
včel medonosných jarní svět,
též stýská si, že nejsi tady
a hýře rozhazuje květ,
i luh, dřív bedliv tak své vnady,
je bez kvítí, a smutno všady,
a v háji vzdychá každá snět.

A teskliv všude hlavu kloní
tvůj strážce, průvodný můj pes,

kol zvěře jde a nedbá o ni,
a nechť by jí byl plný les;
jen stále před domem se sloní,
kde prvně uvítal tě loni.
Rok mžikem prchl. Kde jsi dnes?

II.

Jakobych byl vínem zpit,
vše se se mnou točí,
za večera rosy třpyt,
z rána paprskový kmit
zalívá mi oči.
Myslím, že tvůj drahý zjev
vstříc mi běží z lesa —
marně! V srdci hoří krev,
hlava na hruď klesá.

Netěší mne vůkol nic,
víří mně to v hlavě,
hynu stále víc a víc,
denně u těch borovic
stávám na výšavě;
k jihu, k moři pohlédám,
hory mi však cloní —
z písní všech, jež v srdci mám,
slzy jen se roní.

Netěší mne dům ni sad,
vřes mě v nohy pálí,
žal mi kývá z niv i lad
a ten javor, jak by vad',
pod nímž jsme dřív stáli;
a mé srdce sní a sní —
rovno se mu děje,
jak když o květ poslední
v podzim luh se chvěje.

Netěší mne ani hvozd
s jara květnou prací,
když se milý stromů host:
špaček, brávník, kos a drozd
krásou nadšen vrací;
netěší mne slunce zář,
v kštici bříz když vázne,
hledám jen tvou milou tvář —
žel, a vše je prázdné!

Mech když na hrudi byl skal,
každý strom pln mízy,
srdéčka jsem vyřezal
v bílá ňadra břízy;
nedbal o ně žádný z nás,
v lásky zlaté době,

dnes, když jsem je spatřil zas,
v jedno srostla obě.

Nerozloučí nikdo jich
v žití již i kmeni,
pro ně zubů pilových
ani seker není,
ani klínu, ani ran,
ani jizvy sečné,
ani hrobu, ani hran —
leda nebe věčné!

*

Douška.

Nehněvám se, mám jen žal
z toho, co jsi psala,
že, co já Ti věnoval,
jinému jsi dala.

Nehněvám se, mám jen žal,
myšlenka mě bolí,
že, kdo jednu růži dal,
k druhé také svolí.

Nehněvám se, mám jen žal;
těším se však létu,
v němž bych náhradou si vzal
růžičky s tvých retů.

KAČKA.

Kolébá Jih klounem lodi,
hra to jeho plesná,
po palubě vůdce chodí,
a kde lodní hruď se brodí,
polekaná ze sna
stená voda vzdychá; rodí
zhoubné vlny plískavice,
každým vzdechem na tisíce
v šiku se jich těsná. —
Kačka!

Proryv větrů náhle prudký
vodu rve a plaší,
lodivoda v nitru budky
vesel z vln dětinné pûtky,
všetečníky straší;
stolník blažen těmi skutky

všechny mísy usmívavě —
k hostině čas kynul právě —
s krytých stolů snáší. —
Kačka!

V síňky, nedbajíce stolu,
prchli hosté lodní,
vlny, kačky, hrají spolu,
po různu i ve chomolu,
s vrchovými spodní;
rozkvašený živel v kolu
šumí píseň vzdorné chlouby,
a stroj hněviv vrhá z hloubi
jiskry na změť vodní.
Kačka!

Sbalte plachty! Bouř je blízka,
vítr zle se točí
neustále na skaliska,
tam, kde hory výboč nízká,
lstivé vlny bočí.
Sever budí se a píská,
shání druhy; pomoz, Bože,
ze svého-li v roklích lože
k naší lodi skočí!
Kačka!

STOLNÍK.

odnášeje láhve zpívá:

Sudaku víno šampaňské,
já vezmu si tě v taji,
Bůh vyhnal hosty z ráje dnes,
tož sám chci býti v ráji;
či mám být věčně odsouzen
jen ku kvasu a láku?
Chci okřát bohů nektarem:
šampaňským ze Sudaku.

Sudaku víno šampaňské
ať také mne dnes blaží,
vždyť hosté sotva čísek svých
by udrželi paží;
jeť korouhvička samý sten,
rtuť padla silou tlaku,
tož zjasním mysl nektarem
šampaňským se Sudaku!

Sudaku víno šampaňské,
jak včely když se rojí,
ven šumí z hrdel láhvových,
leč každý neduh hojí
a hojí lásku, hojí hněv,
skráň učenců i žáků,
jest pravým bohů nektarem
šampaňské ze Sudaku.

Sudaku víno šampaňské
víc choré mysli svědčí,
než léky naplněná loď,
a zdráv je, koho léčí;
jím vzlétne srdce raněné
výš orla, krále ptáků,
jeť věru bohů nektarem
šampaňské ze Sudaku.

Sudaku víno šampaňské
všem strastem odolává,
kdy z lahví v číše srší ven
jak zlata kypná láva;
jím duše skvoucí nádherou
se vznáší do oblaků,
jeť černým bohů nektarem
šampaňské ze Sudaku.

Sudaku víno šampaňské
vše zničí, hruď co moří,
když perel jeho kaskády
v hloub útroby se noří;
hned žal i lítost letí ven
jak mračno bouřliváků,
jeť slunným bohů nektarem
šampaňské ze Sudaku.

Sudaku víno šampaňské,
nuž, ať se tedy pění,
dnes, dnes chci plně šťastným být,
snad zítra vše se změní;
jeť lidských strastí všude kol
jak divokého máku,
chci vyplenit je nektarem:
šampaňským ze Sudaku.

EVA DUMÁ.

Do moře snáší se
jásavý den,
na hory červánek,
na čelo sen.

Divný sen, tajemný!
Vím to, ach, vím,
Saša, ten námořník
vinen je vším.

Jak jsou si podobni
s Ivanem on,
stejnýť jich dojemný
hlas jako zvon.

Táž švarná postava,
týž očí jas? . . .
Před bouří myšlenek,
Pane, mne spas!

PŘED BOUŘÍ MOŘSKOU.

Ztichl vánek, vůkol vládne klid,
moře ticho, všecko jak když trne,
na nebi však divný vstává vid:
z jedné strany temný mrak se hrne,
z druhé strany jasno od blýskání,
a jen z dálky — Bůh ví, kde se honí —
slyšeti lze Perunových koní
přidušené víření a ržání.
Bude bouře!

Utiši! To věstí nový ruch,
nová bouře z daleka se sbírá,
černý onen mrak to zlý je duch,
jeho nitro vztek a vášeň svírá.
Roste, černá, kraje zvolna rudnou;
ó, kéž hrůzou lodi nepostele!
Na sta turů skrývá ve svém čele,
jeho oči záhuby jsou studnou.
Bude bouře!

Dolů plachty, vše, co na ráhnech!
Vichřice již z kolébky se zvedá,
kolem dusno, horký její dech
ve krůpějích do všech tváří sedá.
Hle, vždy víc se blíží každé chvíle!
Bouřlivákův úpěnlivé lkání
zvěstuje, že po lupu se shání
pro sebe a moře potměšilé.
Bude bouře!

Již se mořské nitro mocně zdouvá,
v před se koráb kloní, nazad couvá,
u stožáru rackové se chvějí,
ale křídly ani nezavějí;
vesmír připraven je k živlu vzpouře —
teskno, strašno zlekanému ptáku!
Tuče vyrůstají z mlžných mraku,
černá mračna ze strojného kouře . . .
Bude bouře!

PŘED BOUŘÍ ŇADER.

Proč dívka dumá? S lodníkovy tváře
v hloub ňader tolik napadlo jí záře,
že jako bleskem zžehlo se a hoří
a srdce kolísá se člunkem v moři.

Či srdce loďkou jest, jež v dechu vání
již v bezklidné se dává kolébání,
a sotva dotkne se jí křídlo ptačí,
již zmítá se, jak když je vichor páčí?

Či kvítím jest, jež rudý kalich shodí,
když jarní touha běláska k ní vodí,
a zhlížejíc se v lesklém vodojemu,
hned nové lístky žene k vůli němu?

Proč stálý srdce ruch nás věčně klame,
proč béře nám, co štěstím žití máme,
tak tajemně, že jiný sotva tuší,
až v úžas vymění nám vše — i duši?

Vždy klamem' se a v předmětu vždy jiném;
hned cizí kraje nad vlast k srdci vinem,
hned družný anděl po našem jde boku —
a zítra bloudíme již v cizím oku.

„Mé srdce, snědý plavče, živou mocí
však nechce bloudit oka tvého nocí,
mne jeho lesk, jenž na tvář se mi snáší,
i ten tvůj zpěv, i postať tvoje straší.

Nechť říše snů v něm zapadlá se jeví
mně rájem zas — hoch v dálce o něm neví;
a co jest ráj, v němž lítost krutost zmijí
až do hrobu kol ňader se nám svíjí?

Já nechci hledat vážky svého štěstí
na granátové jihu ratolesti,
já mám je tam, kde uspán písní drozdu
spí domek polesného v klíně hvozdů.

Zpět, k němu zpět a k Tobě, nebes Paní,
jež ukryta jsi skvostem hvězdy ranní!“
A běží v síňku svou — žal ňadra třebe —
a černá mračna potahují nebe.

V KAJUTĚ.

V kajutě dlí uplakána,
tiskne srdce mroucí,
oko hasne jako z rána
hvězda noci skvoucí;
vzdychá, pláče usedavě:
žel, ó žel,
těžký srdci, těžký hlavě
rozruch žití nadešel.

Do podušek hlavu klade,
naříká a vzdychá,
žalno, žalno dívce mladé
plouti bez ženicha;
bez milého, bez pomoci
v širý svět . . .
„Přineste mi zkvetlý v noci
bílý jasmínový květ!

Dejte hrozen šeříkový,
jenž tak libě voní,
ať mi jarní zkazku poví,
než ho bouře sroní;
přineste mi snítku jedle,
prosím vás,
a to moje líce zbledlé
orumění život zas.“

Bez jasmínu vody siné,
bez šeříku vlny
krasavice hyne, hyne,
oči perel plny;
na příď lodi vést se dala,
zřela v dál,
bílý šat jí bouře rvala,
sever prostým vlasem vlál.

Spínala své bílé ruce,
naklonila hlavy,
ňadra závodila v muce
s hněvnými vln davy;
vně i zevně sta se hostí
sporů zlých . . .
Běda! . . . Z vodní hlubokosti
vln se vznáší smích! . . .

DAR.

Do kajuty k Evě Saša kráčí,
jedličku jí nese v květináči:
„Přijmi, krasavice, pro potěchu
stromek ze severu v kyprém mechu!“

Rozlila se radost v dívčí tváři,
ruka pozvedá se, oko září,
leč než duše pocit v řeč se taví,
ze síňky prch' plavčík ostýchavý.

MORJÁK.

Divně, žalně vzdychá moře,
každý vzdech vln na tisíce,
každá vlna rovna hoře,
každá hora hrozná lvice.

Se lvicemi Morják plesá,
rve jich hřívy, tepe hlavy;
loď se vikle, vznáší, klesá
a Morják se neunaví.

Neunaven hvízdá, píská,
až v divokém tance ruchu
kolem lodi v mrak se stiská
tábor rozkacených duchů.

Zahalují maják šatem,
mračna prachu v cestu valí,
škubou lodí divým chvatem,
nutíce ji na úskalí.

Voda plna hrozných vrubů . . .
Pozor, pozor na ty dravce,
stále skáčí přes palubu
smetajíce v dílu plavce.

Potácí se loď a vikle,
příboj vln ji rve a bodá,
děsné strojí Morják pikle,
černo nebe je i voda.

Od braliska chraň nás, Pane! . . .
Na stráž, plavci, ve vln honu!
Kapitáne, kapitáne,
rychle k píšťale a zvonu!

Na bralách tam smrt se hostí,
trosečníky v loktech chová.
Věčný Bože na výsosti,
zbav nás plesu Morjákova!

VE SNĚNÍ.

Uklonila sličné hlavy,
zruměnila v líčku,
staví stromek darovaný
k světlu na poličku;
zamyšlena v bílé dlaně
položila čelo, —
v rodné kraje na západu
snění zaletělo. —

Na jaře jest. Stojí s milým
pod jedlicí šedou,
o štěstí a rudých růžích
milý hovor vedou;
hledí, jak srn po mýtině
vedle srnky kluše —
prstýnky si vyměňují,
polibky — i duše.

Znají květin sličná jména,
jako lid je zove,
naslouchají ptačím písním,
vymýšlejí nové;
trhají květ sedmikrásek,
dychtíce, co věstí,
a nechť žalost, nevěří jim,
věří jenom v štěstí.

K děvčeti se jonák kloní —
líce se mu mění —
zas ji líbá — dívka chví se —
je to on — a není;
její srdce bolí, bolí,
uštknuto jak hady,
není Ivan pod jedlicí,
ale lodník mladý . . .

Líbá . . . Ona ve vzpírání
přece se k němu kloní —
k míru duše podvečerem
z vísky zvonek zvoní;
ve snu z vísky, na lodi však
na poplach se houpá,
ruch a křik je na palubě:
„Vlnobití stoupá!“ —

TLUPY CESTUJÍCÍCH.

Pomoc, kapitáne!
Praská, puká loď,
radou svou nás z bouře
v přístav doprovoď,
dřív než udusí nás
Lodilomův plášť
a, co živo, zhltí
moře vzteklá zášť!
Pomoc!

Slyš, jak vlny ječí
rvouce boky skal!
V úvalech se lačný
buráš rozštěkal.
Běda! Roste, kypí
vln pekelný var . . .
Vysvoboď nás, Pane,
neuváděj v zmar!
Pomoc!

MODLITBA EVINA.

Níž v síňce na kolenou klečí
a zvedá ruce do nebes:
„Ty zlatá kotvo v nebezpečí,
ó matko Páně, mír mi snes!

Již učiň konec tomu sporu,
jenž rozvlněnou moře pláň
v tlum děsných proměnilo tvorů
a v hnízdo mátoh moji skráň.

Jest slabá proti nim má paže
a slabo srdce, slaba hruď;
kéž ruka tvá ty draky sváže,
mou záštitou, mou spásou buď!

Tvůj úsměv každý rozboj stlumí,
bouř v lahodný se změní mír,
v zrak dětský mořská pláň, jež šumí,
a v růže dech mých ňader vír.“

DOMLUVA SAŠOVA.

O nechvěj se a nevzdychej!
Co srdci mému bouře rej,
co rozkacená vodstva říš?
V mém náručí ti jistá skrýš!

Nechť zuří voda, žár i dým,
já paží svou tě polapím
a jako nejkrásnější plen
zpět vynesu tě z moře ven!

A zanesu tě blažen pak
v ten kraj, kam v pláči zří tvůj zrak,
a v otcovy tě lokty dám —
a chceš-li, v moři umru sám! —

KAPITÁN.

K dílu, plavci, rychle k dílu,
každý tam, kde býti máš,
dravé bouře divou sílu
s Bohem ještě udoláš!

Půl věku jezdím sem i tam,
znám bouře lest a hněv a klam,
lec takých vichrů běsných sil
jsem posavade nezažil;
ač stár a sláb, přec nejsem sketa,
leč pevné důvěry jsem manem,
že v každém nebezpečí světa
Bůh nejlepším jest kapitánem.

Mrak — samý hromu třesk a sten,
v noc náhle zaměnil se den,
z vln stoupá nová horstva říš
a chrlíc pěnu výš a výš,
až stěžně na vrchol ji metá;
my doufati však neustanem',
vždyť v každém nebezpečí světa
Bůh nejlepším jest kapitánem.

Vln zkostnatělý vizte vlas!
Jak furie jdou na zápas,
kol skrání bílých zmijí směs . . .
Zda zřel kdo taký hrozný ples?
Nuž, k práci, sice po nás veta,
jak deště krůpěj v moře skanem';
však v každém nebezpečí světa
Bůh nejlepším jest kapitánem.

Tys, hochu, v časté bouři ztuh',
nuž, k té, již poručil mi druh,
než vyjeli jsme na západ!
Jsi staten . . . Kdybych zhynul snad
ji vyprovoď, ať znova zkvétá
v tom útulku ji přichystaném . . .
Jdi! . . . V každém nebezpečí světa
Bůh nejlepším jest kapitánem. —

K dílu, plavci, rychle k dílu,
každý na své stráži buď!
Dravé bouře divou sílu
krotí Bůh a statná hruď.

LODILOM.

Divoce, vztekle bije hrom,
v bouři se rodí lodilom,
kolébkou jsou mu ty chmury,
hrozný to silák pln zdůry . . .
Královno nebes, buď s námi!

Lapí-li ho koráb v náruč svou,
zahyne spoustnou záplavou;
jestli v lanoví sedne,
za žezlo stěžeň si zvedne . . .
Královno nebes, buď s námi!

Žalostná, hrozná bude věc,
loď-li si vezme na tanec,
při plesu obřími skoky
rozdrtí korábu boky . . .
Královno nebes, buď s námi!

Blíží se s děsným chechtotem,
moře se peří, vzdychá zem,
žhavé, hle, vyvalil oči;
přeběda, po nás se točí . . .
Královno nebes, buď s námi!

ZPĚV VLN.

Bělostná vílo,
vlnám se svěř,
zhýčkají všecko,
důvěřuj, věř:
lásku i hanu,
vášeň i bol,
radost i žalost;
jen si nás vol!

Proč pláčeš, proč se ňadro třese,
proč žal je hubí vlčím klem?
Nechť Morják koráb v zhoubu nese;
však my tě jistě vynesem'!

Proč doufáš v sílu jiné paže,
proč těkáš myslí tam i sem?
Zlu člověk křídel neuváže;
však my tě jistě vynesem'!

Či věříš slibu lodníkovu,
že zla tě zbaví v lokti svém?
Zda každý člověk dostál slovu?
Však my tě jistě vynesem'!

Věř, z živlů, jimiž vesmír dme se,
a z vlnobití v nitru tvém,
kdo slíbil, v mír tě nevynese,
však my tě jistě vynesem'!

Bělostná vílo,
vlnám se svěř!
Zhýčkají všecko,
důvěřuj, věř:
lásku i hanu,
vášeň i bol,
žalost i radost;
jen si nás vol!

ZHOUBNÉ SDRUŽENÍ.

Strach a hrůza rostou z tůně
nad vrcholky hor,
lvy má voda v silném lůně,
nezdolný jich vzdor!
A blesk stále kmitá se, hrom bije
jak by veškerenstva stará šíje
souzena mu byla pod topor.

Všude černý mrak a mlha,
zdůra tu i tam;
na lanoví plavčík šplhá . . .
„Zvěstuj, kudy kam?“ —
„Bouře perutí svou dračí
maják kryje, skály páčí,
jenom ve tmu zhouby pozírám!“

Bouře hučí, víří, hýká,
porván lodi bok,
do všech kajut mocí vniká
rozkvašený mok! —
Pomoc, pomoc, roste vřava,
nebe rozrýváno do krvava,
blesky, hle! se křižují co krok.

Krátce ryje vichor vodu,
ale sahá v hloub;
ve vzduchu jen v lodi spodu
otáčí se šroub.
Ráhna zle se rozechvěla,
jak by stěžeň mocí strhnout chtěla,
v lodi praská každý svaz a kloub.

Strach a žalost zmatek rodí,
úzko, děsno všem,
nitrem lid i vrchem lodi
těká tam a sem;
zvon svolává k dílu chasu —
polovic se brodí k pasu
v živlu rozlíceně kvasivém.

Vizte černý kotouč kouře!
Zlý na lodi vrah,

dlíť spojenec děsné bouře
v lodi útrobách;
dým z otvorů všech se valí,
plátování zrovna pálí,
železo jest žíhavo, jak nach!

Co kdo máš, dej na palubu,
potravu i šat,
všecko z přihrady i srubu
sneste na pochvat;
zabedněte okenice!
O vše druhé mořské lvice
dál se mohou svářiti a rvát.

Divá voda všecko ničí;
vichrů spor a svár
ječí, funí, víří, syčí . . .
Vln netvorný spár
zvedá se a pekla silou tuří
všecko láme, kácí, trhá — zuří
z děsné žárlivosti na požár!

Spusťte čluny ku spasení!
Však kde plachet dost?
Polovic vzal v divém vření
žíravý ten host.

Přivažte se lanem pevně k člunu,
sic vás vlny stopí v mořském lůnu,
shltí navždy děsná hlubokost!

Vysvoboďte děvu chorou,
mužnější kdo všech,
proplavte se děsnou borou,
zdvojnásobte spěch! —
Mladý lodník již se tuží,
kéž donese bledou růži
na přístavu nedaleký břeh!

NA VLNÁCH.

Moře syčí, vypíná se, dme se:
v silných loktech Saša Evu nese:
„Důvěřuj mně! Z rozlomu té lodi
moje odvaha tě vysvobodí.

Nechať bych byl sepjat do okovů,
vynesu tě z vln hrozného lovu;
mně již nebem, že tě v loktech vinu,
což je po mně, sám jsem a tak zhynu!

Pouhý květ, ne ženu ruce víži;
ani pohled můj ti neublíží,
a před mého nitra žhavým dechem
sever ochrání tě křídel spěchem!“

Však, co mluví, mluví pouze k sobě,
bouř rve slova — krasavice v mdlobě,
aniž tuší, že s ní do vln poušti
směle statný námořník se spouští.

Odhodlaně svalovitou paží
vln kosmaté hlavy dolů sráží;
bodá v boky, tepe v čela tuří,
plave, mizí! . . . Bouře dále zuří.

V PŘÍBOJI.

Na divých vlnách loďka se kmitá,
v propast se kácí, na horu lítá,
zhlcena, pohřbena opět se jeví, –
jaký to strašlivý buřanů vztek! –
K sedátku spoutána postať je děvy,
u vesla bůh-li to, nebo-li rek?

Loďka se kácí, točí a páčí,
kvasivou pěnou tonoucí máčí;
šelmy vln stále vzrůstají těly,
děsný jest jejich chomolný řev,
na vzájem jakoby zničit se chtěly,
bijí se úlomy stěžňů a dřev.

Budí se Eva; z lodičky klína
v modlitbě ruce k nebesům vzpíná.
Nelze se modlit. Volá a křičí,
na Sašu hledí zděšený zrak;
nadarmo v lodici zvedá se, tyčí,
na rtu hlas chví se, jak raněný pták:

„Proč v mdlobách spoutal jsi mě k člunu,
jak vítěz raba na svůj vůz?“

„By nepohřbil nás v temném lůnu
vln děsný rej a nával hrůz!“

„Zdaž vyváznem' z těch strašných hrobů
a vrchů vždy se bořících?“

„Svůj život dám, bych pro ozdobu
měl tebe, drahá, ňader svých!“

„Ó, běda! Duše má se leká
tvých slov; tvůj zrak je jisker pln! . . .“

„Mé nitro hoří, plane, čeká,
že budeš mou, až zniknem' vln.“

„Tvou nikdy! . . . Jeho jsem i v smrti!“

„Pak zhynem'; řeč tvá hruď mi drtí . . .“

„Ať zhynu! Jeho chci jen býti! . . .“

„Tož za dva dám své plané žití.“

*

Znova a znova nadlidskou prací
vesluje Saša — jeví se, ztrácí,
v doly se kácí, na hory nese,
v zápolu hrozném klene se sval;
lodička puká, ňadro se třese, —
na brala nový příboj je hnal . . .

MARNÉ ČEKÁNÍ.

Pod Kubánem, proud kde nivu dělí,
v jasanech dům stojí osamělý;
větve kmenů, večer plny vzdechu
schylují se na zelenou střechu,
za rána však v kypré stromů hrudi
na sta ptačích popěvku se budí.

V bílém domku útulno a čisto,
každá věc má pravé svoje místo,
strop je nízký, světničky jsou šery;
zde kmet chorý čeká svojí dcery,
již mu v náruč, až se skončí cesta,
druh má přivést z pobřežního města.

Čeká také hospodyně stará
jako rolník na pohodu jara,
a s tou bílou nakloněnou skrání
počítá jak děti: na vyspání,
když do jejich obytného koutku
Ježíšek má snésti novou loutku.

Doba přišla; podle listu slova
ž rána přijde dcera do domova.
Ještě tuto noc, pak vše se zjasní:
život kmetův zkvete jarní básní,
šťasten bude zase z vůle Boží.
K oknu obrátil se na svém loži.

Těžké mlhy, jdoucí od pohoří,
snášejí se zvolna směrem k moři,
v dál i šíř se mraky rozestřely
a z nich sjíždí blesku zlaté střely,
za nimi pak duní věštby hromu
o zrození vichru Lodilomu.

Vzdychá stařec na svém lůžku prostém:
„Běda, s tím kdo seznámí se hostem,
běda lodi, při jeho jež vzdoře
ryje ňadra zlíceného moře;
běda, jeho perutě-li klaté
stíhat budou loď mé dcery zlaté!“

Přišla noc; kmet v podušky pad' tváří.
Blíže moře živlové se sváří,
nebe děsnou potaženo tučí,
laje hrom a vodní spousta hučí . . .
Lodilom vstoup' v Pontu hrozné brody —
ve svou lázeň — před divnými hody.

Slyšíte vln temné bědování,
jak obrovských ořů běsné ržání,
jako štěkot vlků tisícerých,
jako plachý dusot turů šerých,
jako sykot milionů saní? . . .
Úzkost tepe do starcových skrání.

Mozek hoří! Choré srdce buší,
supem klove bolest v jeho duši;
bouře roste, rána ránu stíhá . . .
Lodilom se z lázně k hodu zdvíhá;
hrozno! Slyš, jak zachechtal se z dáli,
snad že lodí mrštil na úskalí.

Zas a zas hrom bije tisícerý,
v něm jak výkřik — snad že jeho dcery —
vzkřikl také. Škubnulo to prsy,
jak když hřivnák rozloučí se s trsy,
v nichž se skrýval. Žena světlo nítí . . .
„Čeho chcete?“ „Dceři vstříc chci jíti!“

„V takém čase, v takém bídném stavu?"
„Nedomlouvej! Musím do přístavu,
byť mně v cestu stavěly se hory!
Byl jsem chor, leč prchly těla spory
dravou kání při vichrově stoně;
rychle, rychle do linejky koně!"

A již stařec do pláště se halí,
nedbá hromu, jenž se nebem valí,
nedbá ňader, nedbá těžké hlavy,
nedbá, vůz že vázne po nápravy,
ani proud že v cestě se mu peří:
čirou nocí spěchá v ústret dceři.

TROSKY.

Na bralisku sedí kostra lodi,
bílý měsíc po pleci jí chodí;
ustrašena do písku se krčí,
čelem v jih a zády v sever trčí.

Paluba je puklá, sloupky padly,
bez příček je okol, bez zábradlí.
V přídomky a vyzdobené síně
usedla si voda vetřelkyně.

Kde jsou ráhna, po nichž chasa lezla,
kde jsou vlajky, stožáry a žezla?
Vše je rozkotáno, jako v sále
vzpourou lidu vyhnaného krále.

Všecko troskou, příď je bez ohlaví,
stěžeň Bůh ví kam jej proud nes' dravý;
vše, co lidské ruce na loď daly,
vlny vzaly, vlny rozmetaly.

Lanoví jak rozcuchaná kštice . . .
Kolem bloudí lačné plískavice;
na rozbité, ozdobné dřív přídi
orel sedě po kořisti slídí.

Na zlomeném stěžni, na ráhnoví
poplašení rackové si hoví;
plachá voda, stále tropíc pikle,
potměšile troskami se vikle.

Na všech stranách v hrozném laškování
po nádní i po rejnech se shání . . .
Však kde plavci? Vzal je koráb nový?
Hejno bouřliváků snad ti poví.

PO BOUŘI.

Moře dosténalo; vlna s vlnou krotne,
mračna rozprchla se, zory pruh se jeví,
jak když na lešení mistr mečem protne
šíji sličné děvy.

Jas a zář se chvějí, šíří na východě,
po čelenkách zlatých mají horské skráně;
mladý, usmívavý den se kloní k vodě,
k moři tíhne káně.

Na strnulé květy břehu motýl sedá,
vánek lichotivý vlažným jitrem duje;
na úlomku stěžně dívčí růže bledá
s mládcem vodou pluje.

Kolem jeho krku rameno mu vine,
oči — hvězdy mroucí, rty — korály siné.
V mořském nebi plují; květ jich tváří shora
zlatá líbá zora.

NA BŘEHU.

Ztich' bouře kletby plný ret,
ruch roste u přístavu;
v tlum lidu vetchý spěchá kmet
a sivou ruje hlavu:
„Kde loď, kde dcera s druhem jest,
kam odnesla je vody lest?

Snad žije posud, snad to klam,
co trosečníci praví,
že kořist mořským potvorám
kdes na vlnách se plaví;
ó, pomozte mi, vše, co mám,
za ztracené své dítě dám?

Ó, pro Bůh, zdvojnásobte chvat,
než klesnu uštván běsy —
tam, vizte! Snad to její šat
v té různé trosek směsi,
jež žene voda odevšad;
snad ona jest — a živa snad! . . . ."

A na vodě se houpe člun,
veň kmeta postať klesla;
jak křídla rybák statný jun
svá ovládá již vesla,
a stihly zjev, ó, jaký děs!
Kmet sťatým dubem v loďku kles'.

Toť jeho dítě! Paže běl
kol plavcovy má šíje,
zrak přimknut . . . „Bůh mne vyslyšel,
snad dýše, snad mi žije . . .
Hle, plavcova se zdouvá hruď,
leč krvácí . . . ven, pomoc buď!"

A vynesli jej z člunu ven . . .
Hle, život zpět se vrací,
však lodník v hruď je poraněn,
sem obvaz, vykrvácí! . . . .
Ó, slyšte, prvně retem vlád:
„Jest živa? . . ." „Jest!" — „Pak umru rád!"

PROSBA.

S unylou hlavou na starcově hrudi
oddýchá Saša: „Los můj pad';
pod srdcem rána pálí mě i studí,
zhynu — a lépe bude snad —
jen když jsem vynes' drahé dítě tvoje
z těch mořských potvor splašeného roje;
což na tom, můj-li život zvad'.

Označte místo na tom mořském břehu,
kde volal k žití — prosím vás —
milý Bůh znova líbeznou tu něhu,
tu bílou růži čarných krás;
označte místo, nechť se pověst množí,
jak na tom světě věčná vůle Boží
poutá a zase dělí nás.

Vystavte maják na té půdě svaté,
na stráži buďte celý věk,
jasně ať čelí bouři jedovaté,
maří a ničí vichrů vztek;
niťte jej mojí láskou, plnou blesku,
by koráb bludnou našel stezku
přes moře děsný sten a jek!

Sám budu strážcem: bude jim má duše —
nad hromů hlahol, ňader křik,
záhuba žádná na loď nepřikluše,
zlobou se stráví severík;
plaň tam, mé srdce, plameny svých bolů,
sluncem se jasni věže na vrcholu
všem, jež chce zhubit živlů ryk! . . ."

Domluvil, vzdechl — znova zrak se kalí,
ret zvolna siná, přišel čas;
co platen obvaz? Z rány krev se valí.
Lékaři, pomoz, mládce spas!
„Neumím kouzlit, nejsem všemohoucí! . . ."
Obrátil Saša k nebi oko mroucí,
uklonil hlavy, vzdech' — a zhas'.

PODŤATÝ KEŘ.

Viděli jste na podťatém keři
růžičku se rozvíjet,
když jí vláha přes noc obal zpeří,
a pak zlíbá slunce ret?
Zkvete přece, třeba v starém trsu
ranou život navzdy zhas' —
tak i na kmetově chorém prsu
zkvetl dívčin život zas.

Hrůzou stařec přeubohý hyne,
ale přece jásá duch,
líbá plavce, dceru na hruď vine:
„Ó, jak miloval tě Bůh,
anděla že družil k andělovi,
krotě dvojích ňader vír;
polib, dítě, nepohrdej slovy,
juna v rakvi, učiň smír!“

SMÍR.

V tvář plavci slza padla vřelá,
ret Evin na čele mu tkvěl:
„Spi tiše, čím má duše mřela,
když na moři jsem tebe zřela,
an zrak tvůj hořel, hlas se chvěl,
i cit, s nímž věčnost zápolila,
i žal, jejž pro tě v srdci mám,
i to, co mroucí duše snila,
vše památce tvé zachovám.

Tvá sprovodí mě duše něžná,
jež září v čarné říši hvězd,
až bytost má, jak vlajka stěžná,
již pere déšť i metel sněžná
a nemůž ve přístavní vjezd,
dál životem se musí bráti;
vždyť nevím, ten-li bude mým,
kdo kroužek dal, jenž hrdlo zlatí,
tam pod příkrovem klenovým.

To první dotknutí mých retů
v svůj netušený vezmi hrob
a věnec porosených květů;
však dbáti budu v každém létu,
by nezůstal ti bez ozdob.
Keř plný růží vsadím k hlavě
a k srdci dar tvůj: mladou chvůj . . .
Spi klidně bouřné po únavě,
spi blaze! S Bohem, chránce můj!“

JISTÝ LÉK.

Letí z poušti oblak s vánku perutěmi,
aby popil v moři,
spěchá v jižní kraje šohaj z dálných zemí,
aby okřál v hoři.

Zkojen stoupá oblak, modrým nebem plyne,
do výše se nese;
zda též šohajovi osvěžení kyne
v jasanovém lese?

Kyne jistě! Záhy jako motýl z kukle
tajemně se budí,
brzo vyléčí se dvoje srdce puklé
v dvojí mladé hrudi.

PŘEKVAPENÍ.

Jede trojka s horských plání,
pošta je to od přístavu,
z vozu junák bez ustání
v pravo, v levo točí hlavu.

V dálku hledí s tváří snivou,
přes pahrbky, háje, luhy;
po úvoze dálnou nivou
jasně cinká zvonek duhy.

Mladý vozka bičem práská;
bedliv objel třasavisko.
Chválí koně, vábí, laská:
„Ruče, sivko, tuž se, ryzko!

Chutě, chutě, koni pravý,
sokolíku bez perutí,
snad bystráka neunaví
tu a tamo hrstka rmuti?

Chutě, chutě koni levý,
holoubku můj pěkný, sivý,
což z vás, děti, nikdo neví,
pro koho jsou naše nivy?

A ty, prostřed obou, k cíli
podél řeky, hájem polem;
snadno blesku v každé chvíli
závoditi se sokolem.

Chutě všickni, prcháť doba;
hoj, kterak jste vyšňořeni,
pestrých stužek hojná zdoba
v slunečku se pěkné mění!

Chutě, švarně, v plavném skoku!
Však jste jaří, však jste mladí,
máte jiskry v černém oku —"
a zas laská a zas vnadí.

Jede, staví před chutorem . . .
Aj, kdože to z vozu skáče? —
Chorý otec výská skorem,
chorá dcera blahem pláče.

Kdo to skáče? Nikdo jiný,
nežli Ivan puzen zvěstí,
nežli milý z domoviny,
nežli radost, blaho, štěstí.

Vrátila ho v polou cestě
světem letná zkázy slova;
což milému o mil dvě stě!
K milé jęl, ne do domova.

Vzplálo slunce v trojím zraku,
stařec líbá svoje děti,
síňkou, dříve plnou mraků,
bílý anděl míru letí.

LOUČENÍ NA VŽDY.

Slyš, dcero předrahá,
jonáku, slyš,
slunce dnů starcových
zapadá již;
duch touží k domovu,
ve hvězdný luh,
neplačte, chtělť tomu
nebeský Bůh.

Žaly a trápení
prchly jak sen,
blahem vás obsypal
jediný den,
spolu se vrátíte
v otčinu zpět —
mládí chce do ráje,
do hrobu kmet.

Všecko se zjinačí,
myslím, že dnes —
líp je, kde myslivnu
objímá les;
lépe tam pod klenem,
kde zpívá drozd,
já tu však zůstanu,
žil jsem již dost!

Pěkný mi zbudujte
v jasanech hrob,
jak kurhan hrdinův
zhynulých dob;
vysoký pahorek,
pod hlavu prsť,
jíž z luhů oteckých
vzal jsem si hrsť.

Tak mne tu nechejte,
stáří chce spát,
zpívat a vesel být
ten, kdo je mlád,
bylo a bude tak
po všechen čas,
Pán Bůh Vás opatruj
žehnej a spas!“

„Bože náš, tatíčku,
nemluvte tak,
hruď hoří plamenem,
přetéká zrak;
v ňadrech to burácí,
krvácí leb,
jako by do skrání
vráželi hřeb.“

„Všecko se zjinačí,
zanikne vzdech,
dřív než se obnoví
na skalách mech;
všecko se vyjasní,
nechte jen být,
kdy nás čas zavolá,
musíme jít.

Srdce se sevřelo,
chvěje se, slyš,
vázne a staví se —
naposled již
s Bohem! . . .“ Vzdech z hluboka,
přimknul se zor . . .
sluníčko zapadá
za čelem hor.

Vzkřikli a zaštkali,
zakryli tvář;
nad hlavou starcovou
kmitla se zář;
kmitla se, rozlila
po síně zdech,
za ní pláč po kraji
od lidí všech. —

S PÁNEM BOHEM.

Mějte se tu s Pánem Bohem,
tatíčku můj starý,
celý život střádali jste
pro mne svoje dary;
celý život, ve dne, v noci
úspory své skromné,
pro nikoho srdce vaše
nežilo, než pro mne:
pro mne lkalo, krvácelo,
pro mne neslo růže,
nevědělo, pro jiného
též že dýchat může;
s květným luhem zápolilo,
s jabloněm i hlohem, —
všecko pro mne vezdy pro mne —
tatíčku náš, s Bohem!

Již vás pláč můj neprobudí,
již je po všem veta
a ty hroby naše budou
na dvou koncích světa;
jeden tady pod jasany,
druhý tamo v jedlí, —
tak ty cesty živobytí
od sebe nás vedly;
ale jednou najdeme se,
svět ať jak chce brání,
a pak budu v nebi líbat
klenot vašich skrání;
co jsme v žití drahým měli,
dražším bude mnohem . . .
hlavo naše, duše naše,
tatíčku náš, s Bohem!“ —

DŮVĚRA.

Zas na moři se koráb plaví,
jak racek v tlumě druhů svých,
a vánek s vlajkami se baví
na štíhlých stěžňů vrcholcích;
však dojede-li šťastně cíle?
Slyš, pestré pleny s lanoví
a vlny moře potměšilé
vždy šumí jen: „Kdo ví, kdo ví!“ —

*

„Zda věříš, milá, v život blahý,
tak klidný, jako býval kdys?“

„Ba věřím, kříž mám v srdci drahý,
tím křížem, milý, tys!“

„Rci, čekáš-li as bouři klatou?
To dálné, širé moře viz!“

„Ba ne, mám v duši kotvu zlatou,
tou zlatou mojí kotvou tys!“

„Zda mým je tedy v míru, v boji
tvé mysli každý zvuk a rys?“

„Ba věř, mám v ňadrech srdce dvojí,
vždyť srdcem mého srdce tys!“

*

A vesele loď dál se nese
přes siné vody ruch a vír,
skvost perel na ňadrech se třese,
a stožár jako bohatýr
výš do modrých se oblak zvedá
hrd na řády: tret vlajkový,
ten jistě najde, čeho hledá . . .
a vlny zas: „Kdo ví, kdo ví!“

MAJÁK.

Stojí maják na úbočí,
k moři hledí rudé oči.

Lodi, jež tím světlem chodí,
bradel zuby neuškodí.

Ani vztek a lání hromu,
ani běsnost Lodilomu.

Čárně v mrak i mlhu vniká
maják mládce námořníka,

který, kde ta jedle snivá,
s druhem kmetem odpočívá.

POSLEDNÍ.

K letu vyšplounala vlna krotká
z trosek muže. Ký to smutný host?
Pěna v sivých vlasech, jak když protká
v šedý hedváb hojný perel skvost;
v ruce vlajka bědně potrhána:
tělo trosečného kapitána.

Naposled jej stihla bouře zloba,
již ho nepoleká živlů vzdor;
s druhem kmetem rov nechť mají oba
v tiché skrýši na úbočí hor,
kam tak rádi, když se vesna vrací,
k odpočinku letí bouřliváci.

„Pohrobte ho v jasanech, kde leží
přítel jeho, lepší nežli brat,
tváří tam, kde roku půl se sněží,
kam zalétal myslí tisíckrát —
probděv noci hlavu na pelesti —
ku své drahé dceři, svému štěstí.

Pohrobte jej v hor lahodném stínu,
s plavčíkem kde leží cizí kmet,
pod skráněmi maje vlasti hlínu,
na obraze dětí zvadlý ret;
kde tu jedličku, jež vyplavala
za ní z moře, panna vsadit dala.

Srdce k srdci dejte, k hlavě hlavu,
ať jim pějí drozdi našich niv —
divno, poslední vjel do přístavu
kapitán, jenž první býval dřív!
Spojte všecky, však se rádi měli,
svoji duchem, ať jsou také těly!

JEDLE.

Roste jedle v jihu, divem roste,
bez pohromy skryta v lůně hor,
na svobodě jako dítě prosté,
její kštice nerve větrů spor,
aniž slunce plamenitým dechem
pálí ňadra přizdobená mechem.

Tažní ptáci, v jih a zpět-li letí,
vyhlídli si za útulnou skrýš
rozbujelé, vějířové snětí,
jejich vůdce výhonkovou výš;
a kdo umí hovořiti s ptáky,
vzkaz uslyší z dálky všelijaký . . .

DŮM POLESNÉHO.

Dům polesného skryt je v lese
a sotva střechou zírá ven,
pod římsou jiřička již nese
a šťastna hledí z hnízda ven
a těší se, jak v slunci krouží
sbor mladých dovádivých much,
jež všecky mladým snésti touží,
až v hnízdě rozmnoží se ruch.

Les opět ozývá se písní,
toť mladistvý je ženy hlas,
jíž v hedvábných se vlasech tísní
mák krvavý a zlatý klas;

hle, v loktech hošík černovlasý
jí líbá skráně, tvář i zor
a výská . . ., Lesný v čele chasy
zpět domů navrací se s hor!

Však není již ten stařec sivý,
je statný muž to: jeho syn,
leč ty jsou lesy, pole, nivy,
táž údolí, týž horský týn.
Jde rychle; hošík ručkou kyne
a smíchem tají se mu dech . . .
muž ženu s dítkem k srdci vine,
a ústa planou na ústech.

Jdou domů; muž sňal pušku s plece,
máť šťastna, hošek ukojen . . .
síň prázdna však, jen špaček z klece
jim v ústret volá: „Dobrý den!“
Kde staří jsou? Zdaž lidé vědí.
snad nemluví a něm je les,
jen strážcem u kolébky sedí
jich dávný soudruh, věrný pes.

Kde jsou? Šli pěšinkou tou prostou,
jíž každý půjdem, toť náš los,
a stromy budou růst jak rostou,
a jako dříve zpívať kos;

a jiřičky až z hnízda vzletí,
v čas jarní navrátí se zpět —
a v starý domek nové děti
a nový člověk v starý svět.

OBSAH.

NAKLADATELSTVÍ

J. OTTO

SPOL. S R. O.